

36 836

Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen

Nr. 6

VERSLAG
Vastgesteld 17 december 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Inhoud	3
2.1. Generatielange aanpak en Staat van Groningen en Noord-Drenthe	3
2.1.1. Aanleiding, doel en probleemschets	4
2.1.2. Probleemaanpak en motivering instrumentkeuze	4
2.1.3. Uitbreiding taken Minister ten aanzien van de generatielange aanpak	5
2.1.4. Uitvoeringsprogramma Rijk	6
2.1.5. De Staat van Groningen en Noord-Drenthe	6
2.1.6. Overleg en reactie	7
2.2. Koste-wat-kost	8
2.3. Nieuwe schadeafhandeling	9
2.3.1. Aanleiding en doel van versoepeling schadeafhandeling	10
2.3.2. Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak	11
2.3.3. Keuzevrijheid voor aanvragers	12
2.3.4. Uitzonderingssituaties	12
2.3.5. Omgang met termijnen in verband met nieuwe werkwijze	12
2.3.6. Voorwaarden in de schadeafhandeling	12
2.4. Collegiaal bestuur SodM	12
2.5. Benoemingsprocedure bestuursleden IMG	13
2.6. Evaluatiebepaling	13
2.7. Geografische verduidelijking publiekrechtelijke schadeafhandeling	13
3. Verhouding tot nationale wetgeving	13
4. Uitvoering	13
4.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe	13
4.1.1. Uitvoeringsaspecten zorgplichten	13
5. Gevolgen en neveneffecten	13
5.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe	13
5.1.1. Effect voor burgers en bedrijven	13
5.1.2. Effect op bestuurlijke lasten medeoverheden	14
6. Financiële gevolgen	14

6.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe	14
7. Advies en consultatie	14
7.1. Regionaal afstemmingsmoment voorafgaand aan internet-consultatie wetsvoorstel	14
7.1.1. Zorgplichten verduurzaming en brede welvaart	14
7.2. Internetconsultatie wetsvoorstel	15
7.2.1. Algemene reacties over de nieuwe schadeafhandeling	15

1. Inleiding

De leden van de D66-fractie danken de regering voor het wetsvoorstel. Deze leden onderschrijven het belang van een generatielange inzet om het vertrouwen van inwoners van Groningen en Noord-Drenthe te herstellen. Zij benadrukken dat voor hen rechtsstatelijkheid, menselijke maat, transparantie en gelijke behandeling centraal staan bij de beoordeling van dit wetsvoorstel.

De leden van de D66-fractie vragen de regering hoe dit wetsvoorstel bijdraagt aan een overheid die betrouwbaar en voorspelbaar handelt en hoe wordt geborgd dat bewoners daadwerkelijk minder administratieve lasten, kortere doorlooptijden en meer duidelijkheid ervaren. Kan de regering uiteenzetten welke concrete verbeteringen voor bewoners merkbaar zullen zijn binnen het eerste jaar na inwerkingtreding van de wet?

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie hoe wordt voorkomen dat de verwachtingen die met dit wetsvoorstel worden gewekt, onder meer rondom zorgplichten en schadeafhandeling, niet opnieuw leiden tot teleurstelling, zoals de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling advisering) waarschuwt in haar negatieve dictum bij dit voorstel.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Deze leden hebben hier voor nu geen vragen of opmerkingen over.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met interesse kennis genomen van de Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Deze leden vinden de wetswijziging op punten een stap in de goede richting, maar zien ook nog stevige verbeterpunten. Tevens constateren zij dat het leed waarin veel gedupeerden nog zitten vraagt om een stevige wettelijke verankering met concrete maatregelen en afrekenbare doelen om te komen tot een veilig, schadevrij en duurzaam huis voor iedereen in Groningen en Noord-Drenthe. Het is goed dat de beloftes uit Nij Begun een wettelijke verankering krijgen, zodat ook toekomstige kabinetten zich hieraan houden en beloftes uit Nij Begun ook daadwerkelijk vervuld worden. Echter wordt er naar de mening van deze leden niet aan alle beloftes voldaan.

Al sinds het opstellen van Nij Begun waarschuwen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie samen met de leden van de SP-fractie dat schade, versterking en verduurzaming niet gescheiden moet worden. Zodoende is Nij Begun op het verkeerde fundament gebouwd. Deze zijn voor een totaalaanpak en zien dat veel gedupeerden ontevreden zijn over de afwikkeling van schade, versterking en verduurzaming. Deze leden missen dit in het huidige wetsvoorstel.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen waarom het sluiten van de kleine gasvelden in Groningen niet wordt opgenomen in de wet. Wat zijn de juridische mogelijkheden om dit wel te doen?

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet. Deze leden onderschrijven het belang van een generatielange, structurele aanpak van de gevolgen van de gaswinning voor inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Tegen die achtergrond uiten zij zorgen over de mate waarin dit wetsvoorstel bijdraagt aan de doelen die door de regering zelf zijn geformuleerd: een mildere, makkelijkere en menselijkere schadeafhandeling en een voortvarende versterkingsoperatie, zoals toegezegd in Nij Begun. In de voorliggende teksten lijkt de nadruk echter te verschuiven naar meer varianten, meer juridische voorwaarden en daarmee meer complexiteit voor gedupeerde.

De leden van de SP-fractie benadrukken dat de parlementaire enquêtecommissie heeft vastgesteld dat bewoners centraal moeten staan in het herstelproces. Deze leden vragen de regering daarom met dit wetsvoorstel helder te maken hoe bewoners daadwerkelijk worden ontlast, hun rechtspositie wordt beschermd en verdere ongelijkheid tussen gebieden wordt voorkomen.

De leden van ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van voorliggend wetsvoorstel om de maatregelen uit de kabinetsreactie Nij Begun wettelijk te verankeren. Deze leden achten het van het grootste belang dat de huidige herstel- en versterkingsoperatie sterk wordt verbeterd, waardoor gedupeerden zullen ervaren dat de ereschuld die de Staat aan Groningen en Noord-Drenthe heeft daadwerkelijk wordt ingelost. Deze leden maken gebruik van de mogelijkheid tot het stellen van enkele vragen over het wetsvoorstel.

2. Inhoud

2.1. Generatielange aanpak en Staat van Groningen en Noord-Drenthe

De leden van de D66-fractie hebben vragen bij de juridische vormgeving van de zorgplichten voor brede welvaart en verduurzaming. De Afdeling advisering stelt dat deze plichten onvoldoende duidelijk zijn en verwachtingen kunnen scheppen die niet waargemaakt kunnen worden. Kan de regering nader toelichten waarom deze wetgevingstechniek noodzakelijk is naast het uitvoeringsprogramma, en wat de minimale invulling is die uit de zorgplichten volgt?

De leden van de D66-fractie vragen de regering hoe wordt voorkomen dat zorgplichten verwachtingen wekken die niet kunnen worden waargemaakt, zoals de Afdeling advisering waarschuwt. Hoe wordt voorkomen dat bewoners hierdoor schijnzekerheid krijgen? Verder vragen deze leden waarom niet is gekozen voor een onafhankelijk orgaan voor het opstellen van de jaarlijkse Staat van Groningen en Noord-Drenthe, vergelijkbaar met bestaande planbureaus. Hoe wordt geborgd dat de rapportage onafhankelijk, consistent en transparant blijft?

De leden van de CDA-fractie ondersteunen de wettelijke verankering van de generatielange aanpak uit Nij Begun, waarmee ook komende kabinetten worden gehouden aan de uitvoering van die aanpak en

daarover verantwoording moeten afleggen. De regering stelt in dat kader dat de zichtbare gevolgen van de gaswinning in de vorm van nieuwe bevingen en nieuwe schades naar verwachting zullen afnemen. Deze leden delen die hoop en verwachting, maar begrijpen tegelijkertijd dat er in Groningen nog wel de nodige twijfel leeft over deze verwachting. De recente beving in Zeerijp, de op twee na zwaarste beving ooit in Groningen gemeten, lijkt deze verwachting ook tegen te spreken. Zij vragen de regering uitgebreid in te gaan op de vraag in hoeverre de ontwikkelingen in Groningen daadwerkelijk in lijn zijn met de verwachtingen. Wat zijn de exacte verwachtingen met betrekking tot de frequentie en hevigheid van bevingen en het optreden van nieuwe schades? Welke bandbreedtes worden bij deze prognoses gehanteerd en op welke plek binnen die bandbreedtes past de recente beving in Zeerijp? Deze leden vragen de regering uit te leggen op welke wijze en met welke frequentie wordt beoordeeld of de oorspronkelijke verwachtingen over het afnemen van bevingen en de zichtbare gevolgen daarvan nog realistisch zijn. Zij vragen de regering tevens te verduidelijken wanneer en op basis van welke criteria of drempelwaarden een aanpassing van die verwachtingen aan de orde zou kunnen zijn.

De leden van de SP-fractie vragen waarom in de memorie van toelichting niet helderder wordt erkend dat de problematiek in het kerngebied voortduurt, ook nadat de winning is gestopt, als gevolg van cumulerende bodembeweging, wijzigingen in waterhuishouding en funderingsproblematiek. Kan de regering bevestigen dat herstel ook in de komende decennia nodig kan blijven?

2.1.1. Aanleiding, doel en probleemschets

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie delen de conclusie van de parlementaire enquêtecommissie dat er een ereschuld is richting Groningen en Noord-Drenthe wat vraagt om een lange termijn aanpak met generatielange investeringen.

De leden van de SP-fractie vragen voor welke groep gedupeerden de nieuwe maatregel van daadwerkelijk herstel nadelig kan uitpakken, bijvoorbeeld voor inwoners van wie een verzoek in het verleden is afgewezen omdat het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) het niet als mijnbouwschade beoordeelde. Hoe groot is naar schatting deze groep gedupeerden die niet kan profiteren van de maatregel waarbij geen causaliteitsonderzoek wordt uitgevoerd? Voorts vragen deze leden hoe de regering met deze mogelijke ongelijkheid omgaat. Kan de regering daarbij reflecteren hoe dergelijke verschillen zich verhouden tot de doelen van Nij Begun en van het wetsvoorstel om het vertrouwen van inwoners te herstellen?

2.1.2. Probleemaanpak en motivering instrumentkeuze

Deze wet legt drie maatregelen uit Nij Begun vast, namelijk maatregel 1, 3 en 38. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen zich af waarom alleen deze drie maatregelen wettelijk worden vastgelegd? Kan de regering voor de maatregelen 6, 7, 14, 18, 19, 20 uitleggen waarom die specifieke maatregelen niet worden vastgelegd in deze wet?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat «Het inlossen van de ereschuld een langjarige, structurele samenwerking tussen het Rijk en de decentrale overheden [vergt].» Deze leden vinden deze structurele samenwerking wettelijk gezien summier. Waarom wordt er niet voor gekozen om wettelijk te verankeren dat het uitvoeringsprogramma in overeenstemming met lokale overheden wordt gemaakt?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering stelt dat wetgeving het geëigende instrument om een kabinetsperiode-overstijgende inzet zoals bij de generatielange aanpak uit Nij Begun vast te leggen. Deze leden kunnen deze redenering volgen, maar vragen de regering ook te reflecteren op de vraag in hoeverre wetgeving daadwerkelijk kan borgen dat de noodzakelijke verbeteringen in de aanpak zoals beschreven in Nij Begun worden gerealiseerd. In hoeverre acht de regering wetgeving op zichzelf voldoende, vragen deze leden. Zij vragen tevens hoe de regering aankijkt tegen de verhouding tussen wetgeving en de structurele verandering in houding, cultuur, uitvoeringspraktijk en verantwoordelijkheid binnen de overheid die daarnaast nodig is om de ereschuld in te lossen.

2.1.3. Uitbreiding taken Minister ten aanzien van de generatielange aanpak

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat «Dit wetsvoorstel twee taken in het leven [roept] met betrekking tot de generatielange aanpak om de ereschuld aan de regio in te lossen. Het gaat om twee zorgplichten waarmee de Minister van BZK, in overeenstemming met de andere betrokken Ministers, de taak krijgt om de ontwikkeling van de brede welvaart en de verduurzaming richting het aardgasvrij-gereed maken van woningen te bevorderen.»

Het baart de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zorgen dat er enkel wordt gekozen voor een zorgplicht zonder norm en deze leden zijn dan ook van mening dat er concrete doelen aan verbonden moeten worden. Op deze wijze kunnen derden de regering hieraan houden wanneer de uitoefening van de taken niet, onvoldoende of niet-tijdig tot het vereiste resultaat leidt. Kan de regering hierop reflecteren? Waarom is er niet gekozen voor strakke normen?

Verder lezen deze leden dat «De zorgplicht ten aanzien van het bevorderen van de brede welvaart erop [is] gericht dat de relatieve achterstand van brede welvaart in de gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo ten opzichte van het landelijk gemiddelde uiterlijk in 2055 wordt ingelopen.» Kan nader worden toegelicht waarom er voor het jaar 2055 is gekozen? Hoe kan de Minister hier tussendoor op worden afgerekend als er geen tussendoelen worden gesteld? Waarom is er niet voor gekozen om tussendoelen te stellen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat er een zorgplicht verduurzaming door isolatie komt. Ook hier ontbreekt een norm en dus de mogelijkheid tot controle of men op koers ligt. Kan de regering nader toelichten waarom er geen norm is? Kan de regering ook nader toelichten waarom de standaard voor woningisolatie uiterlijk 2035 gereed moet zijn? Waarom dient de regering niet te waarborgen dat alle woningen uit het aardbevingsgebied uiterlijk in 2035 kunnen voldoen aan de standaard voor woningisolatie en uiterlijk 2035 gereed zijn voor aardgasvrij gebruik, behalve als de gedupeerde expliciet kiest om hier niet aan mee te werken? De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben nog enkele vragen over ontwikkeling van de brede welvaart. Hoe garandeert de regering dat gebieden en wijken binnen gemeentes ook voldoen aan de gemiddelde brede welvaart? Waarom worden er geen ondergrenzen voor brede welvaart opgenomen in het wetsvoorstel?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de generatielange inzet voor Groningen en Noord-Drenthe uit Nij Begun ook met zich mee brengt dat betrokken Ministers de taak hebben om binnen hun portefeuille extra stappen te zetten daar waar het Groningen en Noord-Drenthe betreft. Als extra stappen noemt de regering het verbreden van de N33 en het opstellen van specifieke regelgeving binnen ministeriële portefeuilles. Deze leden vragen de regering dieper in te gaan op wat de generatielange

inzet in de praktijk concreet zal betekenen voor de uitvoering van beleid en daarbij passende «extra stappen» in Groningen en Noord-Drenthe. Zij vragen de regering verder uit te weiden over welk acties burgers, bedrijven en lokale overheden daadwerkelijk kunnen verwachten van de betrokken Ministers binnen hun portefeuilles. Tevens vragen zij hoe wordt geborgd dat deze maatregelen ook daadwerkelijk worden doorgevoerd en zichtbaar worden op de korte en lange termijn.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben vragen over de zorgplicht die in het wetsvoorstel is opgenomen. Ook de Afdeling advisering is kritisch op dit punt. De Afdeling advisering stelt: «In dit geval is het echter onduidelijk wat de burger op basis van de zorgplichten van de overheid mag verwachten. De toelichting gaat ervan uit dat de zorgplichten geen individuele rechten creëren.» Deze leden vragen de regering uit te leggen op welke wijze deze zorgplicht dan geëffectueerd zal worden. Kan alleen het parlement de regering aanspreken op het naleven van de zorgplicht? In hoeverre is deze zorgplicht van toegevoegde waarde ten opzichte van de Staat van Groningen en Noord-Drenthe? Welke extra garantie biedt deze zorgplicht en voor wie?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering ook in te gaan op de kritiek van de Afdeling advisering dat niet duidelijk is welk bevoegd gezag zorg draagt voor welk belang. Op welke wijze is nu duidelijk wat de burger op grond van deze zorgplicht mag verwachten van de Staat? Deze leden vragen aanvullend nader te expliciteren wat precies met de zorgplicht wordt beoogd en dit begrip nader (wettelijk) in te vullen. De leden van de ChristenUnie-fractie geven de regering in overweging om te kiezen voor een resultaatsverplichting. Deze leden vragen of de regering een dergelijke verplichting ook heeft overwogen. Kan de regering nader duiden waarom gekozen is voor een zorgplicht in plaats van een resultaatsverplichting?

2.1.4. Uitvoeringsprogramma Rijk

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of de regering nader kan toelichten hoe het uitvoeringsprogramma wordt uitgewerkt? Wanneer kan de Kamer deze verwachten? Waarom is er gekozen voor een termijn van vijf jaar? Wordt wettelijk vastgelegd dat hier afrekenbare doelen in komen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zien het als gevaar dat de doelen van het uitvoeringsprogramma ook naar beneden vastgesteld kunnen worden. Waarom wordt er niet gekozen ondergrens aangaande de doelen? Ook missen deze leden welke rol precies voor bewoners is weggelegd aangaande het opstellen van het uitvoeringsprogramma Rijk. Kan de regering daarop reflecteren? In hoeverre hebben bewoners een wettelijke basis voor daadwerkelijke invloed op het Uitvoeringsprogramma Rijk? Hoe zou dat eventueel versterkt kunnen worden?

2.1.5. De Staat van Groningen en Noord-Drenthe

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vinden het goed dat er jaarlijks wordt gemonitord hoe het gaat met de voortgang van de schadeafhandeling, versterking, verduurzaming en andere relevante cijfers. Echter kan dit wat betreft deze leden simpel via een brief met harde cijfers in combinatie met concrete verhalen van bewoners, zonder irrelevante onspecifieke informatie. Zodat er geen extra geld wordt verspild. Ook vragen deze leden waarom de volgende statistieken daarin niet worden meegenomen: totaal van de aangemelde schade, totaal van voorgenomen vergoedingen en verwachting van wanneer de problemen zijn opgelost? De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de rapportage van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) (Kamerstuk 33 529, nr. 1342) dat

er grote ontevredenheid heerst onder bewoners. Waarom worden hier geen acties en consequenties aan verbonden? Hoe kijkt de regering tegen een totaalaanpak aan waarbij herstel, versterking en verduurzaming gelijktijdig worden opgepakt? Deelt de regering de mening dat dit waarschijnlijk tot grotere tevredenheid onder gedupeerden leidt? Verder lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dat «dit bijvoorbeeld het waar mogelijk stroomlijnen en vereenvoudigen van processen en het gelijktrekken van de rechten voor huurders en eigenaren van een gebouw [betekent].» Deze leden vragen zich af waarom niet wettelijk wordt vastgelegd dat de rechten voor huurders en woningeigenaren gelijk worden getrokken, dat ze recht hebben op dezelfde uitkomst – een veilig, duurzaam en versterkt huis – en vergoeding krijgen als er dezelfde soort vertraging wordt opgelopen. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen zich af wat deze wet concreet betekent voor Batch 1588. Krijgt Batch 1588 recht op dezelfde regelingen als andere bewoners uit het aardbevingsgebied? Wordt dit wettelijk verankerd? Zo nee, waarom niet? Wat zijn de mogelijkheden om dit wel te doen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat dit wetsvoorstel vastlegt dat de Staat van Groningen en Noord-Drenthe inzicht dient te verschaffen in de mate waarin de schadeafhandeling op een milde, makkelijke en menselijke wijze is uitgevoerd. Deze leden vragen de regering inzichtelijk te maken op welke wijze er concreet inzicht kan worden verkregen in de mate waarin de schadeafhandeling op een milde, makkelijke en menselijke manier plaatsvindt. Zij vragen de regering in ieder geval aan te geven welke indicatoren zij daarbij hanteert, hoe zij deze zal meten en hoe zij waarborgt dat zowel de kwantitatieve als kwalitatieve aspecten van de uitvoering betrouwbaar en toetsbaar worden gerapporteerd.

2.1.6. Overleg en reactie

De leden van de CDA-fractie merken op dat nadat de Staat van Groningen en Noord-Drenthe openbaar is gemaakt, verschillende partijen hierover met elkaar in gesprek gaan. Dit overleg vindt plaats tussen de betrokken Ministers en vertegenwoordigers van de decentrale overheden, waaronder gedeputeerde staten, colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten en het dagelijks bestuur van waterschappen in de regio. Daarnaast is voorzien dat een delegatie van het kabinet in gesprek gaat met decentrale overheden, bewoners, maatschappelijke organisaties en andere samenwerkingspartners over de resultaten van de Staat van Groningen en Noord-Drenthe. Deze leden vragen de regering in hoeverre deze gesprekken openbaar zijn en of er bijvoorbeeld verslagen van de gesprekken zullen worden gemaakt die beschikbaar zijn voor het publiek. Zij vragen de regering tevens aan te geven in welke mate inwoners, maatschappelijke organisaties en andere betrokken partijen actief in kunnen spreken of participeren in de gesprekken over de resultaten van de Staat van Groningen en Noord-Drenthe. De leden van de CDA-fractie lezen dat het wetsvoorstel bepaalt dat wanneer doelen of streefwaarden op het gebied van welvaartsverbetering en verduurzaming niet worden gehaald, de regering moet aangeven wat nodig is om deze alsnog te realiseren. Mogelijke maatregelen variëren van het stellen van andere prioriteiten, het stimuleren van derden bij onvoldoende voortgang en het verspreiden van goede voorbeelden tot het bijstellen van interventies op basis van nieuwe inzichten. Deze leden vragen de regering hoe wordt gewaarborgd dat afgesproken maatregelen wel leiden tot het realiseren van de gestelde doelen en streefwaarden. Zij vragen de regering te verduidelijken wat het in de praktijk betekent als andere prioriteiten worden gesteld, interventies worden aangepast of het beleid wordt aangepast en hoe hierbij de balans zal worden gevonden

tussen stabiliteit, voorspelbaarheid en de noodzaak tot bijsturen. Tevens vragen zij de regering om te verduidelijken welke mechanismen er bestaan om te controleren dat eventuele aanpassingen wél effectief bijdragen aan het behalen van de doelen.

2.2. *Koste-wat-kost*

De leden van de D66-fractie constateren dat de Afdeling advisering kritisch is op artikelen 14 en 14a, omdat deze mogelijk spanning veroorzaken met het budgetrecht van het parlement. Kan de regering uiteenzetten waarom de gekozen formulering niet leidt tot beperkingen van het budgetrecht. Op welke wijze wordt voorkomen dat symbolische bepalingen verwachtingen creëren die juridisch niet kunnen worden waargemaakt?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat versterking en schadeafhandeling koste-wat-kost zijn geborgd. Er zijn echter nog veel meer zaken die volgens deze leden wettelijk geborgd zouden moeten worden. Zij vragen waarom het voorkomen van onaanvaardbare verschillen tussen gedupeerden geen onderdeel is van koste-wat-kost. Waarom wordt het aanpakken van onaanvaardbare verschillen, zoals in het rapport-Van Geel (Kamerstuk 33 529, nr. 1227) beschreven, niet wettelijk verankerd? Waarom worden het bestrijden van de negatieve effecten op gezondheid, nadelige gevolgen voor ondernemers in hun bedrijfsvoering of omzetschade die zij derven, nadelige gevolgen voor (het behoud van) erfgoed, combineren van schadeherstel met verduurzamen zoals de commissie Van Geel adviseert, en maatregel 1 t/m 33 van Nij Begun niet wettelijk geborgd?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of het wettelijk kan worden verankerd dat de inhoud van toekomstig uit te werken maatregelen aangaande Groningen en Noord-Drenthe leidend zijn en pas daarna het benodigde budget wordt bepaald. Ook indien dit volgens de regering al praktijk is: hoe en waar zou dit dan in de wet verankerd kunnen worden?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen «Hiermee biedt het wetsvoorstel de voor bewoners gewenste maximale duidelijkheid het kabinet zal blijven doen wat nodig is om schade op ruimhartige wijze af te handelen en zorg te dragen dat hun woningen voldoen aan de veiligheidsnorm, ook in de toekomst.» Deze leden zien echter dat veel woningen «op norm» worden verklaard zonder dat die woningen verbeterd zijn en ze eerder als onveilig werden beschouwd. Graag een reflectie van de regering. Kan de regering nader toelichten hoe zij borgt dat deze woningen ook echt veilig zijn? Hoe kan het zo zijn dat deze woningen eerst onveilig werden verklaard en later toch op norm zijn? Hoe verhoudt dit citaat zich tot het feit dat er al in meer dan 200 rapporten van de NCG fouten zijn gevonden? Hoe garandeert de regering dat de veiligheidsnormen niet verder naar beneden worden bijgesteld?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vinden dat er onvoldoende garantie is dat de regering de toezeggingen uit Nij Begun nakomt. Waarom wordt er in de wettekst niet voor gekozen om «in ieder geval tot en met 2055, voldoende middelen beschikbaar» te stellen?

De leden van de CDA-fractie delen de constatering van de regering dat de wettelijke taken en bevoegdheden van uitvoerende instanties impliceren dat voldoende middelen moeten worden vrijgemaakt in de begrotingen van de betrokken departementen. In het wetsvoorstel wordt naar aanleiding van de motie-Vedder c.s. ook benadrukt dat het schadeherstel, het funderingsschadeherstel en de versterkingsoperatie koste-wat-kost en voor zolang het duurt worden uitgevoerd. Dit roept de vraag op hoe concreet en toetsbaar wordt vastgesteld dat de beschikbare middelen

daadwerkelijk toereikend zijn om deze wettelijke verplichtingen adequaat uit te voeren. Deze leden vragen de regering uiteen te zetten op welke manier wordt beoordeeld of de beschikbare middelen voldoende zijn om de wettelijk vastgelegde taken adequaat uit te voeren. Zij vragen de regering aan te geven welke criteria, indicatoren of evaluatiemomenten worden gebruikt om te bepalen of er daadwerkelijk voldoende middelen beschikbaar zijn of dat aanvullende middelen nodig zijn. Tevens vragen zij de regering uit te leggen hoe er wordt geborgd dat eventuele tekorten tijdig worden gesignaleerd en opgelost, zodat uitvoering van schadeherstel, funderingsschadeherstel en de versterkingsoperatie «koste-wat-kost» gegarandeerd is.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering stelt dat dit wetsvoorstel vastlegt dat de schadeafhandeling, funderingsschadeherstel voor zover veroorzaakt door de gaswinning en de versterkingsoperatie koste-wat-kost en voor zo lang het duurt, zullen worden uitgevoerd. Tegelijkertijd wordt erkend dat funderingsproblemen of andere constructieve gebreken die niet direct door gaswinning zijn veroorzaakt wel van invloed kunnen zijn op de terugkeer of verergering van schade door gaswinning. In zulke gevallen kan het IMG deze problemen via duurzaam herstel aanpakken om een toekomstbestendige oplossing te bieden. Dit roept vragen op over hoe de oorzaak van funderingsschade wordt vastgesteld en hoe het principe «koste-wat-kost» wordt toegepast bij herstel van funderingsschade die niet direct door gaswinning is veroorzaakt. Deze leden vragen de regering daarom hoe concreet moet worden aangetoond dat funderingsschade is veroorzaakt door gaswinning. Tevens vragen zij de regering te verduidelijken hoe wordt omgegaan met funderingsproblemen of andere constructieve gebreken die niet door gaswinning zijn ontstaan, maar wel bijdragen aan het terugkeren of verergeren van gaswinningsschade. Zij vragen de regering in ieder geval duidelijk te maken of het uitvoeren van maatregelen door het IMG in het kader van duurzaam herstel in deze gevallen wel of niet onder het «koste-wat-kost»-principe valt.

De leden van de SP-fractie vragen de regering hoe de generatielange aanpak zich verhoudt tot de noodzaak kosten aan bureaucratie te beperken, aangezien reeds nu veel te hoge kosten aan de kant van de bureaucratie komen te liggen.

2.3. Nieuwe schadeafhandeling

De leden van de D66-fractie hechten grote waarde aan een snelle, rechtvaardige en gelijke afhandeling van schade. In dat licht vragen deze leden om een nadere reactie op de stevige kritiek van de Afdeling advisering op het begrip «veronderstelde schade», dat volgens de Afdeling advisering een principiële afwijking van het aansprakelijkheidsrecht vormt en kan leiden tot ongelijke uitkomsten tussen gedupeerden. Kan de regering specifiek ingaan op hoe wordt gewaarborgd dat bewoners met schade boven die grens niet slechter af zijn dan bewoners met schade onder die grens? Hoe wordt ongelijkheid gemonitord en gecorrigeerd, gezien het risico dat bewoners in vergelijkbare situaties verschillend worden behandeld? Hoe wordt voorkomen dat uitvoeringskosten en doorlooptijden stijgen, zoals de Afdeling advisering verwacht? Kan de regering verduidelijken hoe wordt geborgd dat bewoners met complexe of meervoudige schades niet alsnog terechtkomen in langdurige causaliteitsdiscussies? Kan de regering tevens bevestigen dat bewoners kosteloos onafhankelijk advies kunnen verkrijgen bij het maken van keuzes in de schadeafhandelingsroute?

De leden van de D66-fractie merken op dat de regering bevestigt dat het niet mogelijk is om de kosten voor daadwerkelijk schadeherstel volledig te verhalen op de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), omdat slechts

schade die juridisch aan de NAM kan worden toegerekend mag worden doorbelast. Deze leden vragen de regering uiteen te zetten welk deel van de kosten voor daadwerkelijk schadeherstel naar verwachting niet zal kunnen worden verhaald op de NAM en daarmee door de Staat moet worden gedragen? Kan de regering hierbij verschillende scenario's schetsen? Deze leden vragen of de regering bereid is jaarlijks inzichtelijk te maken welk deel van de kosten voor daadwerkelijk schadeherstel op de NAM wordt verhaald en welk deel niet? Indien dit niet mogelijk is, kan de regering toelichten waarom niet? Kan de regering bevestigen dat het ontbreken van volledige verhaalbaarheid op de NAM geen enkele beperking zal opleveren voor de ruimhartige, snelle en gelijkwaardige afhandeling van schade voor bewoners?

2.3.1. Aanleiding en doel van versoepeling schadeafhandeling

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat «met een ruimere bevoegdheid en het bijbehorende eigen budget het IMG meer schades vlot en genereuzer [kan] afhandelen. De bevoegdheid kan bijvoorbeeld verruimd worden door uitbreiding van de wettelijke opdracht of door het mogelijk te maken om naast de wet aanvullend beleid te maken.» Kan de regering hierop reflecteren?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie begrijpen dat het niet vaak voorkomt dat het schadebedrag hoger is dan 60.000 euro. Waarom wordt er niet voor gekozen om het grensbedrag te laten vervallen zodat in alle gevallen voor een soepeler beoordeling gekozen kan worden? De Afdeling advisering stelt dat het gevaar van dit bedrag is dat mensen die veronderstellen dat ze meer schade hebben kans lopen geen schadevergoeding te krijgen. Kan de regering hierop reflecteren?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie begrijpen dat kwijting een voorwaarde is voor vergoedingen die het IMG verstrekt. Deze leden vinden deze voorwaarde onrechtvaardig. Kan de regering daarop reflecteren? Waarom wordt er toch voor gekozen om kwijting als voorwaarde toe te passen. Wat zijn de consequenties van het niet hebben van kwijting als voorwaarde? Kan de regering verschillende opties in kaart brengen voor een versoepeling van de finale kwijting, bijvoorbeeld lagere grens in de beoordelingssystematiek van bijvoorbeeld ook twee millimeter per seconde?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie menen dat de nieuwe maatregelen van daadwerkelijk herstel ook weer tot nieuwe vormen van ongelijkheid kunnen leiden. Voorziet de regering zulke ongelijkheden? Hoe gaat de regering zulke nieuwe onaanvaardbare verschillen tegen? Zijn er ook gedupeerden die nadeel ondervinden aan de nieuwe maatregelen van daadwerkelijk herstel?

In de memorie van toelichting lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dat het doel is dat vuistdikke deskundigenrapporten tot de verleden tijd gaan horen. Uitgebreide rapporten zijn echter ook onderdeel van de maatregel daadwerkelijk herstel. Graag een reflectie van de regering.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de regering borgt dat versoepeling daadwerkelijk leidt tot lastenverlichting voor bewoners en niet tot verdere complexiteit door nieuwe varianten en regels. Deze leden vragen of de regering alternatieve opties heeft overwogen om te voldoen aan de aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen, namelijk: ruimere bevoegdheden en een eigen budget voor het IMG ten behoeve van een vlottere en genereuzere afhandeling van de schades? Zo ja, welke mogelijkheden zijn verkend en waarom zijn deze niet gekozen?

2.3.2. Daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schade-oorzaak

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak wettelijk wordt vastgelegd. Echter verloopt het daadwerkelijk schadeherstel dramatisch traag. Afgelopen zomer kwam het bericht naar buiten dat slechts 194 mensen waren geholpen. Wat zijn de wettelijke mogelijkheden om dit te versnellen? Hoe reflecteert de regering op het trage verloop van deze regeling? Heeft de regering overwogen de regeling aan te passen gezien het trage verloop?

De leden van de CDA-fractie constateren dat het grensbedrag van 60.000 euro voor daadwerkelijk herstel bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) zal worden vastgelegd. Hiermee wordt ruimte geboden om rekening te houden met toekomstige (prijs)ontwikkelingen en kan het grensbedrag indien nodig worden aangepast zonder dat daar een wetswijziging voor nodig is. Dit roept bij deze leden de vraag op wanneer een dergelijke aanpassing aan de orde kan zijn en op basis van welke criteria dit wordt beoordeeld. Zij vragen de regering te verduidelijken welke afwegingen bepalen of en wanneer het grensbedrag zal worden verhoogd. Zij vragen de regering tevens aan te geven of bij een eventuele herziening ook wordt gekeken naar het percentage van schades dat onder het grensbedrag valt.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de Afdeling advisering in haar advies over het wetsvoorstel stelt dat het niet mogelijk is om de kosten voor daadwerkelijk herstel volledig in rekening te brengen bij de NAM. Deze constatering wordt door de regering onderschreven. In de periodieke heffingsbesluiten zal volgens de regering worden onderbouwd welk gedeelte van de kosten voor daadwerkelijk schadeherstel in de heffing op de NAM worden betrokken. De leden van de CDA-fractie achten het van belang dat de Kamer al voorafgaand aan de heffingsbesluiten beter in beeld heeft welk deel van de kosten voor daadwerkelijk herstel wel en niet in rekening kunnen worden gebracht bij de NAM. Deze leden vragen de regering hier uitgebreider op in te gaan en daarbij in ieder geval aan te geven op basis waarvan wordt besloten of kosten al dan niet in rekening worden gebracht bij de NAM en wat de verwachte totale kosten zijn voor de Staat van het daadwerkelijk herstel waarvan de kosten niet in rekening kunnen worden gebracht bij de NAM.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Werkgroep Mijnbouwschade heeft gevraagd om een uitzonderingsbepaling ten aanzien van het grensbedrag van 60.000 euro. Omdat het criterium middels een AMvB wordt geregeld, wordt een uitzonderingsbepaling op wetsniveau niet passend geacht. Deze leden vragen de regering of en op welke een mogelijke uitzonderingsbepaling ten aanzien van het grensbedrag van 60.000 euro in de AMvB worden opgenomen. Zij vragen de regering tevens om, indien dat het geval is, te verduidelijken hoe wordt bepaald onder welke omstandigheden en criteria een uitzondering kan gelden. De leden van de CDA-fractie lezen dat op basis van de eerste indicatieve gegevens in ieder geval 1.800 (van de circa 13.000) bewoners zullen kiezen voor daadwerkelijk herstel. Deze leden vragen de regering wat op dit moment de actuele status is van (de uitvoering van) daadwerkelijk herstel en hoeveel bewoners daar (definitief) voor hebben gekozen. Zij vragen de regering tevens aan te geven welke gevolgen dit keuzegedrag heeft voor de uitvoering van de schadeafhandeling door het IMG, bijvoorbeeld op het gebied van planning, capaciteit en regeldrukkosten. Tevens vragen zij de regering wanneer de eerste ervaringscijfers worden verwacht en welke gegevens en indicatoren daarin worden meegenomen om inzicht te geven in de effectiviteit, uitvoerbaarheid en tevredenheid van bewoners.

De leden van de SP-fractie vragen of de regering heeft overwogen om de maatregel van daadwerkelijk herstel met de grens van 60.000 euro met terugwerkende kracht toe te passen, zodat eerdere gevallen die zijn afgedaan zonder deze mogelijkheid niet worden benadeeld. Welke overwegingen hebben hierbij een rol gespeeld?

2.3.3. Keuzevrijheid voor aanvragers

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of nader kan worden toegelicht hoe het bedrag van de forfaitaire vergoeding van 10.000 euro tot stand is gekomen.

2.3.4. Uitzonderingssituaties

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie missen een notie over de beoordeling of de zwaarst gedupeerden wel profiteren van de maatregelen. Waarom wordt zo'n beoordeling geen onderdeel van het beleid? Waarom krijgt de IMG geen wettelijke bevoegdheid om in de kern van het gebied tot versoepeling van schadeafhandeling te komen?

2.3.5. Voorwaarden in de schadeafhandeling

De wetstekst geeft aan dat gedupeerden hun schadeclaim op de veroorzaker geheel overdragen aan de Staat, voorafgaand aan uitkering, herstel en/of versterking. De leden van de SP-fractie vragen de regering of dit niet in feite neerkomt op een door de Staat opgelegde algehele kwijting. Deze leden achten het onaanvaardbaar dat bewoners finale kwijting moeten geven voor schadevergoeding of schadeherstel. Zij verzoeken de regering toe te lichten hoe deze verplichting zich verhoudt tot het bedrag van de ereschuld en het blijvend risico op vervolgschade, ook na beëindiging van de gaswinning.

De leden van de SP-fractie constateren dat het IMG recent finaliteit heeft geïntroduceerd in de schadeafhandeling, gebaseerd op de veronderstelling dat de seismische activiteit afneemt en toekomstige schade minder vaak zal optreden. De recente beving in Zeerijp laat echter zien dat finaliteit vooralsnog niet aan de orde kan zijn. Deze leden vragen de regering hoe zij deze nieuwe praktijk van finaliteit beoordeelt in het licht van het kabinetsuitgangspunt «zoveel en zo lang als noodzakelijk», en op welke wijze in de wet wordt voorkomen dat finaliteit leidt tot onzekerheid bij gedupeerden over de vergoeding van toekomstige schade?

2.3.6. Gegevensuitwisseling en verwerking

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de memorie van toelichting «zo kan het IMG ook zogenoemde «stille gedupeerden» actief benaderen om hen te informeren en te ondersteunen bij fysieke schade aan hun woning, of andere soorten schade zoals waardedaling of immateriële schade.» Hoe verhoudt dit zich tot de zorgplicht? Kan dit niet worden beschouwd als een recht?

2.4. Collegiaal bestuur SodM

De leden van de D66-fractie steunen de wens tot versteviging van onafhankelijk toezicht, maar vragen of de regering nader kan onderbouwen waarom niet wordt gewacht op de Kaderwet rijksinspecties, waar deze onderwerpen ook worden geregeld. Kan de regering uiteenzetten hoe wordt voorkomen dat de commissie van advies een dubbelrol krijgt, waarbij zij zowel moet adviseren over kwaliteitsbeleid als functioneren van bestuurders, wat volgens de Afdeling advisering de onafhankelijkheid kan ondermijnen?

2.5. Benoemingsprocedure bestuursleden IMG

De leden van de D66-fractie vragen de regering hoe de benoemingsprocedure bijdraagt aan onafhankelijkheid en kwaliteit van het IMG en hoe wordt geborgd dat bewonersperspectief wordt betrokken bij het opstellen van selectieprofielen.

2.6. Evaluatiebepaling

Nu de structurele evaluatieverplichting vervalt, vragen de leden van de D66-fractie of de regering bereid is periodiek een onafhankelijke externe evaluatie aan de Kamer aan te bieden, ter versterking van de parlementaire controle.

2.7. Geografische verduidelijking publiekrechtelijke schadeafhandeling

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of er gereflecteerd kan worden op het uitsluiten van deze regelingen voor mensen rondom Ekehaar.

3. Verhouding tot nationale wetgeving

De leden van de D66-fractie vragen of de regering risico ziet op precedentwerking voor andere mijnbouwgebieden of andere vormen van fysieke schade veroorzaakt door overheidshandelen of industriële activiteiten.

4. Uitvoering

De leden van de D66-fractie vragen de regering hoe de uitvoeringscapaciteit van de betrokken organisaties voldoende wordt geborgd. Kan de regering aangeven welke aanvullende investeringen nodig zijn voor uitvoering, digitalisering en personele capaciteit. Hoe wordt voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan? Kan de regering tevens toelichten hoe wordt gezorgd voor duidelijke en eenduidige communicatie aan bewoners, zodat keuzemogelijkheden niet leiden tot extra stress of onduidelijkheid?

4.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe

4.1.1. Uitvoeringsaspecten zorgplichten

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat «De uitvoering van de zorgplicht verduurzaming wel beperkte uitvoeringsgevolgen [heeft] voor de NCG. In verband met die zorgplicht zal de NCG namelijk vaker het reeds bestaande artikel 13j, zesde lid, van de TwG, moeten gebruiken om de verduurzaming tijdens de versterking van het gebouw, uit te voeren.» Krijgt de NCG hiervoor extra capaciteit, zodat deze extra taak niet tot enige vertraging leidt?

5. Gevolgen en neveneffecten

5.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe

5.1.1. Effect voor burgers en bedrijven

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de toelichting op maatregel 16 uit Nij Begun en de motie van de leden Bushoff en Beckerman (Kamerstuk 33 529, nr. 1346), waarin wordt verzocht om gedupeerden vóór 1 november te compenseren. De regering geeft echter aan dat een deel van de bewoners deze vergoeding pas kan ontvangen

nadat de regelgeving onder de Tijdelijke wet Groningen, het Besluit en de Regeling, is aangepast. Deze leden verzoeken de regering daarom aan te geven welke groepen gedupeerden onder deze wet exact pas tot compensatie kunnen overgaan vanaf het moment dat deze regelgeving is aangepast, en op welke wijze deze vertraging zich verhoudt tot het doel om bewoners tijdig en rechtvaardig tegemoet te komen.

5.1.2. Effect op bestuurlijke lasten medeoverheden

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat deze wetswijziging invloed heeft op de bestuurlijke lasten van medeoverheden. In hoeverre worden de medeoverheden hiervoor gecompenseerd?

6. Financiële gevolgen

De leden van de D66-fractie vragen hoe de regering voornemens is om de ontwikkeling van uitvoeringskosten, schadevergoedingen en investeringen in brede welvaart en verduurzaming systematisch te monitoren. Wordt de Kamer jaarlijks geïnformeerd over afwijkingen in kosten en effecten?

6.1. Staat van Groningen en Noord-Drenthe

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen waarom er niet een andere manier is gekozen voor andere manieren om meerjarig gelden te reserveren, onder de voorwaarde dat het de generatielange betrokkenheid niet afdoet. Zijn er vergelijkbare wetten met dezelfde manier van meerjarig gelden reserveren?

De leden van de SP-fractie vragen waarom niet is gekozen voor alternatieve manieren om meerjarig middelen te reserveren binnen de reguliere begrotingssystematiek, bijvoorbeeld door gebruik te maken van meerjarenramingen, zoals ook de Afdeling advisering in haar advies naar voren brengt. Welke argumenten hebben ervoor gezorgd dat de regering hier niet voor heeft gekozen?

7. Advies en consultatie

De leden van de D66-fractie vragen de regering, in het licht van de door gemeenten, maatschappelijke organisaties en het IMG geuite zorgen over de uitvoeringsconsequenties van de zorgplichten en de mogelijke verschillen die kunnen ontstaan in de verduurzamingsaanpak, hoe deze risico's worden ondervangen en welke mitigerende maatregelen de regering daarvoor treft.

7.1. Regionaal afstemmingsmoment voorafgaand aan internetconsultatie wetsvoorstel

7.1.1. Zorgplichten verduurzaming en brede welvaart

De leden van de SP-fractie constateren dat het begrip Brede Welvaart in het wetsvoorstel onvoldoende helder is gedefinieerd. De regering wordt verzocht uiteen te zetten waarom geen duidelijke begripsbepaling in artikel 1 is opgenomen, met aandacht voor verschillen tussen en binnen gemeenten, zoals in de consultatiereactie wordt betoogd.

7.2. Internetconsultatie wetsvoorstel

7.2.1. Algemene reacties over de nieuwe schadeafhandeling

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het grensbedrag van 60.000 euro niet wordt vastgelegd. Hoe reflecteert de regering op het feit dat een toekomstig Minister dit dan per AMvB kan wijzigen, en dus ook naar beneden? Waarom is er geen indexering mogelijk van bijvoorbeeld de gemiddelde kosten van de IMG?

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Eijk

Adjunct-griffier van de commissie,
Van der Haas